

Simo Poso

Pysyvä latvuspeitto metsän käsittelytapana Suomessa – taksattorin näkökulma

Tasaikäismetsätaloutta joko luontaisella uudistuksella tai erityisesti metsänviljelyllä on pidetty Suomessa 1900-luvun puolivälistä alkaen avaimena kannattavaan puuntuotantoon. Karuilla kasvupaikoilla ja pohjoisilla leveysasteilla puuston kasvu on kuitenkin usein niin heikkoa, että kannattavuuteen pyrittäessä muut puuntuotannon investoinnit kuin mahdollisiin poimintahakkuisiin kohdistetut eivät muodostu järkeviksi. Niinpä esimerkiksi kitumailla puusto on yleensä hyvin eri-ikäistä eikä kuvioittaisessa arvioinnissa puustolle esitetä keski-ikää eikä kehitysluokkaa. Raja heikoimpien metsämaiden ja parhaiden kitumaiden välillä on vaikeaa niin kuin myös puuston keskimääräisen vuotuisen kasvun arvioiminen kuvioittaisen arvioinnin yhteydessä.

Metsätalouden tavoitteena ei aina ole pelkästään puuntuotannon kannattavuus. Muita tavoitteita ovat mm. virkistyskäyttö ja luonnon monimuotoisuuskohteiden säilyttäminen ja lisääminen. Tällöin avohakkuut koetaan usein haitallisiksi. Olennaista on, että puuston käsittelyssä latvuspeitto säilyy riittävänä ja toimenpiteet pyritään tekemään säännöllisin määräajoin niin, että puuston tunnuksat pysyvät koko ajan suppeahkon vaihteluvälin sisällä.

Pysyvän latvuspeiton metsän käsittelyä (Continuous Cover Forestry) ovat markkinoineet erityisesti Laiho, Lähde ja Norokorpi jatkuvan kasvatuksen nimikkeellä. He suosittavat käsittelytapaa myös viljaville metsämaille ja arvioivat sen olevan vähintään yhtä kannattavan kuin tasaikäismetsätalouden. Pääosalla tutkijoista on kuitenkin vastakkaisia käsityksiä. Epävarmuuksista riippumatta on todennäköistä, että pysyvän latvuspeiton käsittelytapa yleis-

tyy Suomessa. Yhtenä pontimena on mahdollisuus välittömien metsänviljelykustannusten välttelyyn.

Tasaikäismetsätalous ja pysyvän latvuspeiton metsätalous eivät ole toisiaan ehdottomasti poissulkevia, täysin vastakkaisia metsänkäyttötapoja. Todellisuudessa ne puhtaimmillaan sijaitsevat vaihtoehtoisten käsittelytapojen muodostaman jatkumon ääri-laidoissa. Metsälötasolla osa kuvioista, esimerkiksi maisemallisesti merkittävät ja luonnon monimuotoisuudeltaan arvokkaina pidettävät kuviot voidaan hyvinkin käsitellä pysyvän latvuspeiton edellyttämällä tavoilla ja pääosa kuvioista tasaikäismetsätaloutta tavoitellen. Käytännössä esiintyy myös kuvioita, joiden käsittelytapa rajatapauksena on hankala arvioida. Tällaisissa tapauksissa on helppo siirtyä käyttötavasta toiseen.

Klassinen esimerkki pysyvän latvuspeiton menetelmästä on ranskalaisen Gurnaudin ja sveitsiläisen Biolleyn 1800- ja 1900-vuosisatojen vaihteessa kehittämä eri-ikäismetsätalous. Siinä puusto pystyy uudistumaan varjoa sietävien puulajien, pyökin (*Fagus sylvatica*) ja saksanpihdan (*Abies alba*) ansiosta. Usein mukana on myös puolivarjopuiksi katsottu kuusi (*Picea abies*). Meiltä vastaavat varjopuut puuttuvat ja siten puuttuu myös mahdollisuus vastaavaan eri-ikäismetsätalouteen.

Tasaikäismetsätalouden ja pysyvän latvuspeiton metsätalouden erottelu vaatii rajankäyntejä ja määrittelyjä koskien mm. sitä milloin aukko suurentuaan muuttuu avohakkuu- tai uudistusalaksi ja mikä on alueellinen tarkasteluyksikkö, johon rajankäyntejä ja määrittelyjä sovelletaan.

Metsätalouden suunnittelussa toimenpide-ehtotukset tehdään kuvioittain tai kuviot tehdään toi-

